

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstuen
0301 OSLO

Deres referanse
Høringsdokument nr
8/2019 ref nr
201906418

Deres dato

Vår referanse

Vår dato
13.08.2019

Høringssvar forslag til endringer i energilovforskriften

Viser til høringsdokument nr 6 /2019 knyttet til forslag til endringer i inntektsreguleringen av nettselskapene.

NVE tar sikte på at alle endringene trer i kraft 1.1.2020, utenom § 8-6 om endret normandel som skal tre i kraft 1.1.2021.

Elhub-gebyr

Forslag

Elhub-gebyrene dekkes inn som et tillegg til inntektsramme (§ 7-3)

Kommentarer

Troms Kraft Nett AS (TKN) støtter forslaget og påpeker at endringen med at nettselskapene kan dekke gebyrene som et tillegg i inntektsrammen ikke må bli en «sovepute» for effektiv kostnadskontroll og drift av El-hub.

Endret normandel fra 60 til 70 prosent

Forslag

§ 8-6 første og andre ledd skal lyde:

Ved fastsettelse av årlig inntektsramme skal 30 prosent av kostnadsgrunnlaget inngå i beregningen, når det er tatt hensyn til:

a) Fastsatt referanserente jf. § 8-3 og

b) referanseprisen på kraft jf. § 8-4.

Ved fastsettelsen av årlig inntektsramme skal 70 prosent av kostnadsnormen inngå i beregningen.

Endret normandel som skal tre i kraft 1.1.2021

Kommentarer

Innledningsvis ønsker TKN å påpeke at vi støtter sterke insentiver til kostnadseffektiv drift og utvikling av nettet. Gode insentiver til å holde kostnadsutviklingen av kraftsystemet nede vil bidra til å styrke konkurransekraften i fornybarnæringen og sikre at kundene ikke betaler for høy nettleie.

Nettregulering bør imidlertid ha langsiktig og forutsigbart preg, fordi investering i nettanlegg har et langaktige tidsperspektiv.

I NVEs rapport nr 71/2012 om endring av modeller for fastsettelse av kostnadsnormer fra 2013 skriver NVE! «Det er viktig at modellene ikke gir systematiske skjevheter i forhold til selskapenes geografiske lokalisering i seg selv. Reguleringsmodellen har som formål at alle selskaper uavhengig av hvor de befinner seg skal ha mulighet for rimelig avkasting over tid, gitt effektiv drift, utvikling og utnyttelse av nettet.

Rammevilkårskorrigeringen i trinn 2 skal være et instrument for å oppnå dette».

I rapporten viser NVE til følgende figur for å underbygge egen argumentasjon.

Figur 2-4 DEA-resultater etter trinn 2 for distribusjonsnettselskaper med 2013-data. Grønn farge indikerer høyt DEA-resultat og rød farge indikerer lavt DEA-resultat

Tabell 1 Resultater basert på data fra varsel om inntektsrammer for 2013.

Geografisk område	Trinn 1 (DEA)	Etter trinn 2
Gjennomsnitt Nord-Norge (fra Repvåg til Helgelandskraft)	71.2 %	73.6 %
Gjennomsnitt for selskaper i Finnmark	66 %	68 %
Landsgjennomsnitt	70.0 %	73.0 %

I rapporten konkluderer NVE med at Nord-Norge i gjennomsnitt ikke har lavere uttelling enn resten av landet. NVE trekker frem at selskaper spesielt i Finnmark har noe lavere DEA-resultater enn resten av landet. NVE presiserte da at de vil fortsette arbeidet å og undersøke hvorvidt det kan være visse type rammevilkår som i tilstrekkelig grad ikke er fanget opp i modellapparatet Finnmark er spesielt nevnt.

Hva har skjedd siden 2013?

Vi har med stigende «uro» registrert at nordnorske selskaper har siden 2013 hatt en svakere effektivitetsutvikling en landet for øvrig, og at trenden er negativ.

TKN har utført selvstendige analyser og sammen med flere nordnorske selskaper engasjert Professor Terje Vassdal og universitetslektor Guanqing Wang ved Handelshøgskolen UiT for å undersøke hypotesen. Hensikten med å engasjere eksterne og bransjeuavhengige konsulenter er å øke kunnskapsnivået og sikre nøytralitet i arbeidet.

I deres rapport «En analyse av effektivitetsnormen trinn 2 for distribusjonsselskapene av elektrisk energi» konkluderes det med at nordnorske selskaper kommer ca. 3% poeng lavere ut på effektivitet en «resten av Norge». Dette klart signifikant når en benytter sammenslåtte data får årene 2017-2019. Konklusjon fra eksterne miljøer sammenfaller med utvikling registrert av TKN (tabell 2).

Tabell 2 viser DEA resultater etter trinn 2 for distribusjonsnettselskaper

Tabell 2 Resultater er basert på varsel om inntektsramme for 2019

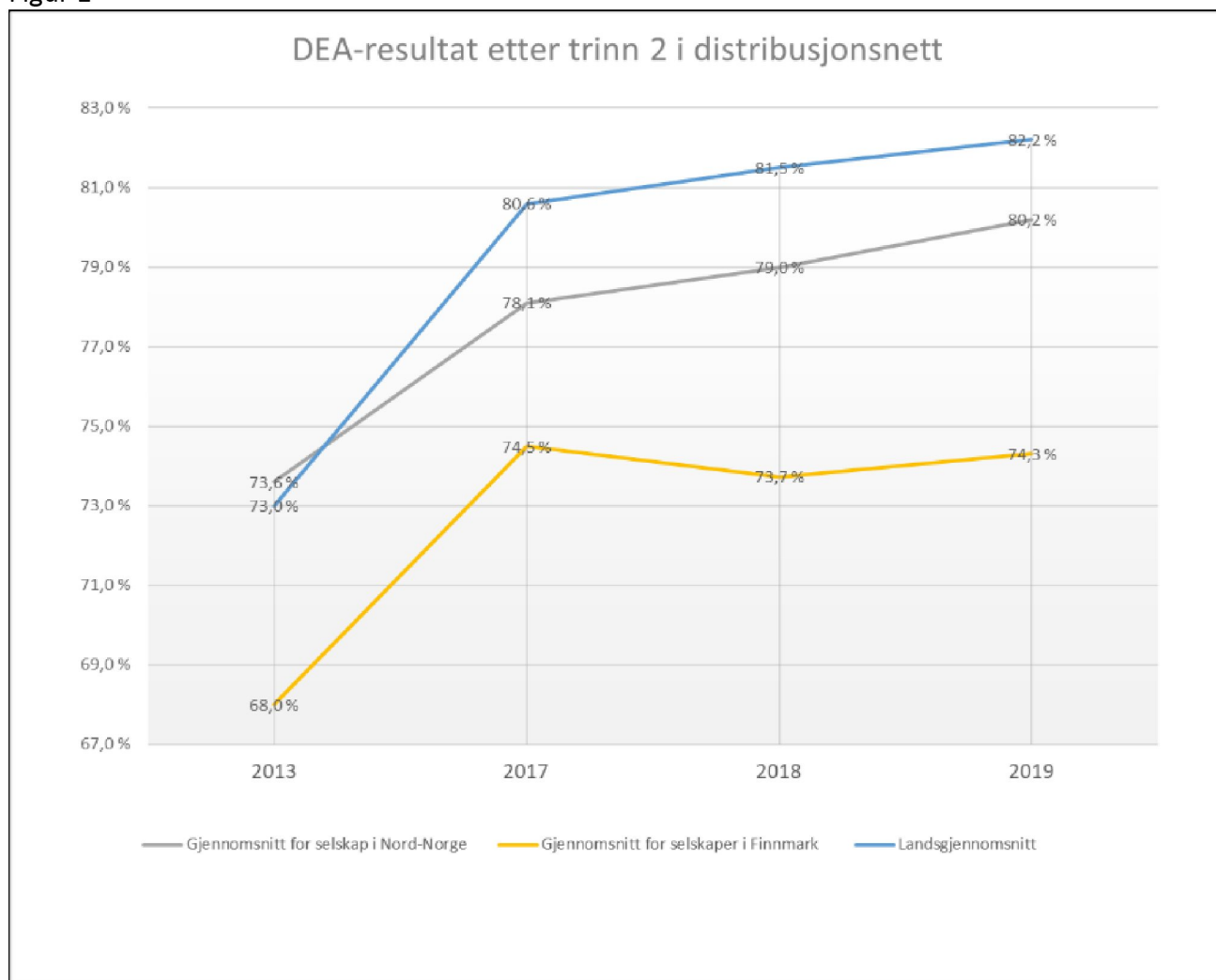
Geografisk område	Trinn 1 (DEA)	Etter trinn 2
Gjennomsnitt Nord-Norge	72,6 %	80,2 %
Gjennomsnitt for selskaper i Finnmark	69,8 %	74,3 %
Landsgjennomsnitt	72,1 %	82,2 %

Tabellen viser at selskaper i Finnmark har et DEA-resultat etter trinn 2 som er 7,9% lavere enn landsgjennomsnittet. Sammenlignet med data fra 2013 negativ avstand til bransjesnitt økt med 2,9% Negativt avvik for alle selskaper i Nord-Norge målt opp mot landsgjennomsnitt er 2,0 %. Negativ utvikling er 2,6% siden 2013.

For å bregne inntektsrammeeffekten benyttes avviket mellom kostnadsgrunlaget(K) og kostnadsnormen(K*). Referert til 2019 utgjør differansen MNOK 175 i årlig lavere inntektsramme (IR) for distribusjonsnettet. De siste fem årene har en gjennomsnittlig differanse på 2,3%. For selskaper i Finnmark utgjør 7,9% MNOK 61 i lavere IR 2019.

Grafen nedenfor viser de siste tre års utvikling sammenlignet med 2013.

Figur 1

Korrigerings for rammevilkår

NVE trekker frem at rammevilkårskorrigeringen i trinn 2 skal være et instrument for å korrigere for systematiske skjevheter i forhold til selskapenes geografiske lokalisering.

Tabell 1 viste en positiv rammevilkårskorrigerings for de nordnorske selskapene på 2,4 % i 2013, for landet som helhet var korrigeringen positiv med 3%. NVEs beregning viser at korrigeringen for de nordnorske selskapene er 7,6% mens landsgjennomsnitt 10,1% referert 2019.

Det omfordeles betydelig større andel av inntektsrammen i rammevilkårskorrigeringen nå enn i 2013 og nordnorske selskaper får stadig mindre kompensert for ulempen ved å drive i landsdelen (figur 1). Et betimelig spørsmål blir da: Er det rimelig å tro at nordnorske selskaper har enklere rammevilkår for nettdrift en landet for øvrig? Tabell 3 viser enkeltfaktorene i korrigeringen og kan noe forenklet oppsummeres med at «jo lengre nord en kommer jo enklere er forholdene for nettdrift».

Tabell 3

Geografisk område	Rammevilkårskorrigerings					
	Korrigerings for andel høyspent jordkabel	Korrigerings for barskog	Korrigerings for Fjellbekk, Geo 1	Korrigerings for ØyVind, Geo 2	Korrigerings for Frost, Geo 3	Sum
Gjennomsnitt for selskap i Nord-Norge	-1,0 %	-1,4 %	0,3 %	6,6 %	3,1 %	7,6 %
Gjennomsnitt for selskaper i Finnmark	-0,3 %	-1,1 %	-1,4 %	1,7 %	5,5 %	4,5 %
Landsgjennomsnitt	0,8 %	1,1 %	3,6 %	4,4 %	0,2 %	10,1 %
Differanse NN /Landsgjennomsnitt	-1,8 %	-2,5 %	-3,3 %	2,2 %	2,9 %	
Differanse Finnmark /Landsgjennomsnitt	-1,1 %	-2,2 %	-5,0 %	-2,7 %	5,3 %	

Tabell 3 viser at korrigerings for «frost Geo 3» og delvis Geo 2 bidrar positivt for landsdelen, øvrige korrigerings bidrar negativt i regresjonsanalysen.

Vi har valgt å eksemplifisere utfordringene med hjelp av datamateriale fra kostander ved avbrudd (KILE). KILE målt som gjennomsnitt over ett representativt antall år, og over et større geografisk område bør gi et uttrykk over de klimatiske påkjenninger som nettene blir utsatt for.

Tabell 4 viser utbetalte avbruddskostnad målt over «oppgave-variablene». Kostnaden er målt som gjennomsnitt over de siste fem år og inndelt i de samme geografiske områder som omtalt tidligere.

Geografisk område	KILE i kr pr. abonnent	KILE i kr pr km. høyspent	KILE i kr pr nettstasjon
Gjennomsnitt for selskap i Nord-Norge	359	5 714	6 102
Gjennomsnitt for selskaper i Finnmark	355	4 319	5 072
Landsgjennomsnitt	199	5 853	4 645

Figuren viser at KILE kostnader pr. abonnent i nord er vesentlig høyere enn landsgjennomsnittet. Målt over antall km høyspentnett er kostnaden relativt likt, men her må det tas med i vurderingen utstrekningen på nettet er vesentlig høyere i Nord-Norge sammenlignet med andre landsdeler ref. tabell 6.

Tabell 6

Geografisk område	meter HS-nett pr kunde (2017)	Differanse i %
Sum distribusjonsnett	33,56	85 %
Sum for selskap i Nord-Norge	62,17	
Hafslund Nett AS	16,92	267 %

For de fleste kundegrupper ble endrede og økte KILE satser ble innført i 2015, mens satsene til husholdningskunder er besluttet endret fra 1.1.2020. Felles for endringene er at tidsfaktoren får økt betydning. Nordnorsk energiforsyning preges lange radiale og lite masket nett, nettet gjenspeiler befolkningsmønstrer og er rammebetingelser for nettdrift. Høyt antall km høyspent pr. kunde medfører økt sannsynlighet for feil.

At selskaper i nord har både høyere KILE kostnad pr. kunde og lavere uttelling på rammevilkårs korrigerer bør bekymre NVE. Vår oppfatning er at dette er en selvmotsigelse da det neppe er grunnlag for å hevde at nordnorske selskaper vedlikeholder nettet mindre kostnadseffektivt enn øvrige landsdeler.

TKN er av den oppfatning at NVEs rammevilkårskorrigerer ikke fanger opp alle de relevante driverne for nettdrift i nord og langs kysten av Norge. Vi kan vanskelig forstå at modellen er tilstrekkelig forbedret når resultatet av NVEs reguleringsmodell viser at det er enklere å drive nettselskap i arktiske og kystnære strøk enn øvrige deler av landet.

Utvikling driftskostnader

Reguleringsmodellen har som formål at alle selskaper uavhengig av hvor de befinner seg skal ha mulighet for rimelig avkastning over tid gitt effektiv drift, utvikling og utnyttelse av nettet. Kostnadskontroll og effektiv drift av nettet er selskapenes ansvar og det er regulators ansvar å etterse at kundene ikke betaler mer for netttjenestene enn nødvendig. Vi har derfor valgt å legge ved en tabell over utvikling av driftskostnader.

Tabell 7 viser endring i D&V kostnader og endring i KILE kostnader i perioden fra 2013 til 2017

Geografisk område (1000 kr)	D&V med snitt pensjons- kostnad 2013	D&V med snitt pensjons- kostnad 2017	Sum reduksjon D&V	Sum reduksjon D&V i %	KILE (inflasjons- justert) 2013	KILE (inflasjons- justert) 2017	Sum endring KILE	Sum endring KILE i %
Sum distribusjonsnett	7 501 400	6 276 833	1 224 567	16,3 %	617 263	545 784	71 479	12 %
Sum for selskap i Nord-Norge	1 155 192	1 004 341	150 851	13,1 %	99 646	110 712	- 11 066	-11 %
Hafslund Nett AS	1 177 915	810 653	367 262	31,2 %	74 199	67 912	6 287	8 %
Sum bransje justert for Hafslund	6 323 484	5 466 180	857 304	13,6 %	543 064	477 872	65 192	12 %

Tabell 7 viser en reduksjon i D&V for de nordnorske på 13,1%. Bransjens kostnadsreduksjon (korrigert for Hafslund Nett AS) er 13,6%.

I perioden har kostnaden ved avbrudd økt med 11% for selskaper i nord, mens bransjen har en reduksjon på 12%.

I 2015 ble tidsleddet i KILE funksjon for mange kundegrupper endret fra lineær funksjon til en lineær funksjon innenfor ulike trinn. Endringen medførte som kjent at tidsleddet fikk økt betydning i kostnadsfunksjon. Som tabell 6 viser har selskaper i Nord-Norge har 85% mer nett pr. kunde enn bransjen 267% mer en Hafslund Nett AS. Større andel av radiale nett øker utrykningstiden og KILE kostnaden.

Målestokk konkurranse og skalerbarhet

Regulator har som forutsetning om at en fritt kan skalere produksjon etter en lineær produktfunksjon for alle de tre oppgaveparameterne. Er dette en rimelig forutsetning?

NVE påpeker i rapport 71/2012 at størrelsen på et nettselskap ikke er et rammevilkår men resultatet av en eiermessig beslutning. NVE påpeker videre at det er eierne som bestemmer om selskapet skal være lite eller stort og om det skal slå seg sammen med andre eller ikke.

For dette formålet og som et eksempel ønsker jeg å vise til at kostnadsbasen til Hafslund Nett AS og summen av de 18 selskapene i Nord-Norge er tilnærmet lik for 2019 ca. MNOK 2100.

Tabell 6 viser at Hafslund Nett AS har en utstrekking som tilsvarer bare 17 meter høyspent nett pr. kunde.

Vi er av den oppfatning at NVEs forutsetning er lite realistisk, og tror ikke at en kan drive et selskap fra Majavatn i sør på Helgeland til Grense Jakobselv i Nor/Øst med tilsvarende kostnadsnorm som Hafslund Nett AS selv om alle de 18 selskapene skulle fusjonere. Av dette følger at selskapene geografi og befolkingsmønster gir begrensinger i forhold til NVEs forutsetning om skalerbarhet.

Dette forholde vil forsterke seg dersom vi får fusjoner som der 1/3 av alle kundene er i ett selskap i et forholdsvis begrenset geografisk område.

Oppsummering

- Gitt effektiv drift og utvikling av nettet skal et gjennomsnittlig effektivt nettselskap kunne oppnå normalavkastning uavhengig av geografi og størrelse
- NVE uttrykker selv bekymring i rapport 71/2012 om selskaper i Finnmark oppnår lavere DEA resultat et landsgjennomsnitt. Overstående analyser viser at trenden har forsterket siden 2013 og nå gjelder hele landsdelen. Avviket er signifikant
- Det er vanskelig å forstå jo lengre nord en kommer jo mindre uttelling får en på beregning av rammevilkår
- Kostnadsreduksjon fra 2013 til 2017 knyttet til kortsiktige påvirkbare kostnader har vært på samme nivå i nord som bransjen for øvrig korrigert for Hafslund Nett AS
- Det er sannsynliggjort at selskapene i nord og kystnære områder ikke deltar i en målestokkonkurranse på like vilkår med selskaper i Oslo, Vestfold, Akershus og Østfold
- Det er kostnadsdrivere som ikke er fanget opp, eller kostnadsdrivere som er overvurdert
- Innføring av KILE-funksjoner der tid får økt betydning rammer geografisk ulikt fordi det i større grad av radielle nett i distriktene
- Forutsetningen om at en kan fritt kan skalere store selskaper i et begrenset område med et lite selskap et grisgrendt område kan vanskelig forsvares uten begrensinger på en eller flere oppgave parameter
- I Høringsdokument nr 6/2019 påpeker NVE at «arbeidene som de har gjort med modellene etter 2014 taler for at normandelen økes til 70 % fra 2021» TKN kan støtte økt normandel til 70 % men da først **etter** at de urimelige konsekvenser av reguleringen som beskrevet i høringssvaret er rettet opp, og dokumentert på en troverdig måte

Endringer i ordningen for utbetalinger ved svært langvarige avbrudd, USLA (kapittel 9A).

NVE foreslår endringer som innebærer automatisk utbetaling av kompensasjon til sluttbrukere som har krav på dette, en innskrenkning av hvilke kundegrupper som har krav på kompensasjon, en oppdatering av kompensasjonssatsene og en bedre samordning av USLA- og KILE-ordningene i inntektsreguleringen.

Samordne USLA- og KILE-ordningen

NVE foreslår at USLA-ordningen blir integrert i KILE-ordningen (som et fradrag i KILE-beløpet som trekkes fra tillatt inntekt). Forslaget vil bidra at de to ordningene blir samkjørt.

TKN støtter forslaget.

Automatisk utbetaling til berørte sluttbrukere

NVE foreslår å innføre krav om at nettselskapene automatisk skal betale ut kompensasjon til sine berørte sluttbrukere. Det tar 1 år å endre kravspesifikasjonen til Fasit med utvikling og tester m.m. Dermed er 1.1.2020 et år for tidlig. Endringen kan være positiv for omdømmet og TKN støtter forslaget

Omfanget av USLA-ordningen

NVE foreslår at USLA-ordningen kun skal gjelde husholdninger og fritidsboliger. I tillegg skal sluttbrukere få kompensasjon på alle sine berørte målepunkter.

TKN støtter forslaget og forsetter at det blir oppad begrenset til innbetalt nettleie

Justere kompensasjonssatsene

NVE foreslår å justere kompensasjonssatsene på bakgrunn av de oppdaterte KILE-funksjonene for husholdninger og fritidsboliger. For husholdninger foreslås det imidlertid å legge til grunn en samlet korreksjonsfaktor på 0,72. Fritidsboliger får differensierte satser.

TKN ønsker at NVE bruker samme korreksjonsfaktor og avbrutt effekt for USLA-ordningen som for KILE-ordningen, med hensyn til å gjøre det enklere å håndtere utbetalingene. Dette vil også sørge for samordning mellom USLA- og KILE-ordningen.

Endre reguleringen av Statnetts kostnader tilknyttet systemansvaret (kapittel 11).

NVE foreslår at kostnadene knyttet til utøvelsen av systemansvaret reguleres på samme måte som kostnadene til nettvirksomheten. NVE påstår at «insentivene blir de samme for alle kostnader Statnett har, og til at kostnadsnormen ved effektiv drift, utnyttelse og utvikling av nettet over tid dekker Statnetts kostnader og gir en rimelig avkastning». TKN ser hensynet ved forslaget og støtter forslaget. Det understrekes imidlertid at insentivene til kostnadseffektivitet som Statnett har anses å være ganske svake, sammenlignet med øvrige nettselskap.

Endre kalibreringsgrunnlaget i kostnadsnormmodellen fra avkastningsgrunnlag til totale kostnader, inkludert bidragsfinansiert kapital.

Det er spesielt viktig at reguleringsmodellen gir gode nok investeringsinsentiver når det er overordnede målsetninger om å elektrifisere mye fossilt forbruk.

Overordnet ønsker vi en modell som er:

1. Gir gode insentiver til kostnadseffektivitet over tid
2. Er nøytral i forhold til finansiering
3. Gir insentiver til å velge beste løsning mellom investering, reinvestering og driftstiltak

Vi ønsker forslaget om å inkludere kundefinansierte anlegg i kalibreringen velkommen. NVE går imidlertid et steg tilbake, og foreslår at normene kalibreres basert på selskapets andel av kostnadsgrunnlaget. Før dagens praksis var kostnadsgrunnlaget benyttet som grunnlag. Det var da sterke bekymringer knyttet til manglende reinvestering i nettanleggene og at selskaper med lav bokført verdi kom alt annet likt bedre ut enn selskaper som har nyere nett. NVE, OED og bransjen konkluderte da med at investeringsinsentivene var for svake. Investeringsinsentivene i nett bør ha en langsiktig karakter og den påbegynt fornyelse av nettet som ble bygd på 50 og 60 tallet er langt fra gjennomført. I tillegg har krav til elektrifisering stilt ytterligere krav til reinvestering av gamle nett. TKN forstår at NVE ønsker like insentiver mellom driftstiltak og reinvesteringer men vi er av den oppfatning at risikoen overinvestering i nettet som svært liten dersom NVE velger å beholde kapitalgrunnlaget som grunnlag minimum 5 år til.

TKN støtter derfor ikke alle deler av dette høringsforslaget.

Endre forvaltningspraksis for godkjenning av pilot- og demoprojekter i FoU-ordningen.

NVE foreslår å endre forvaltningspraksis rundt sin godkjenning av prosjekter til FoU-ordningen. Endringene går på å åpne for at nettselskapet søker om at NVE skal gjennomføre en vurdering rundt støtteverdigheten til et konkret pilot- eller demoprojekt (som ikke vil bli vurdert av relevante institusjoner) og at nettselskapene kan søke om dispensasjon fra den øvre grensen på 0,3 prosent av nettselskapets avkastningsgrunnlag i aktuelle år i spesielle tilfeller.

TKN ønsker forslagene velkommen og støtter disse.

Endre definisjon av skillet mellom regionalnett og lokalt distribusjonsnett i transformatorstasjoner i den økonomiske og tekniske rapporteringen.

Avganger og andre anlegg med nominelt spenningsnivå fra 22 kV og lavere som står i stasjoner tilknyttet regionalnett håndteres på to måter i dagens inntektsrammemodell.

TKN støtter forslagene om en mer like behandling

Med hilsen
Troms Kraft Nett AS

Johannes Kristoffersen

Dokumentet er elektronisk godkjent i henhold til interne rutiner

Liste over kopimottakere: